

# LEIFTUR ÚR BARÁTTU VERKAFÓLKS: VERKFALLSVOPNIÐ



**FRÆDSLUERINDI - EFLING STÉTTARFÉLAG**

**FEBRÚAR 2023**

**SIGURÐUR PÉTURSSON SAGNFRÆÐINGUR**



# VERKALÝÐSHREYFING VERÐUR TIL

- **NÚTÍMAÞRÓUN / KAPÍALISMI / IÐNBYLTING Í SJÁVARÚTVEGI**
- **FORSENDUR VERKALÝÐSFÉLAGA**
  - **VERKASKIPTING/ STÉTTASKIPTING**
  - **ÞÉTTBÝLI**
  - **SAMEIGINLEGIR HAGSMUNIR**
  - **HUGMYNDAFRÆÐI / FÉLAGSÞROSKI**

## ***Stéttarfélag:***

***- Félagar eru launamenn (karlar og konur)***

***- Félagið berst fyrir bættum kjörum***

***Aðstæður: Vinnuharka, lélegur aðbúnaður, lág laun, langur vinnutími: Réttleysi***



# Kröfur > réttindi

## • FYRSTU KRÖFUR: TILVERURÉTTUR

- Réttur til lífs og heilsu
- Félagaréttur – félagafrelsi – stjórnarskrá 1874
- Kosningaréttur: Konur og vinnufólk 1915
  - Styrkþegar fengu atkvæðisrétt 1934
- Fjárhagslegt sjálfstæði
  - Launagreiðslur í peningum (lög sett 1901)
- Viðurkenning á samningsrétti
  - Vinnulöggjöfin 1938



**Baráttumál**

# FYRSTA VERKFALL DAGSBRÚNAR

- **VERKAMANNAFÉLAGIÐ DAGSBRÚN Í REYKJAVÍK**
  - **STOFNAÐ 1906**
- **VERKFALL VIÐ HAFNARGERÐINA Í REYKJAVÍK 1913**
  - **DEILT UM VINNUTÍMA: 10 TÍMAR Í STAÐ 12**
  - **TÍMAKAUP KARLA 35 AURAR, KVENNA 20 AURAR**
- **HÁSETAFÉLAG REYKJAVÍKUR STOFNAÐ 1915**
  - **TOGARVERKFÖLL 1916, 1923 OG 1929**
- **VERKAKVENNAFÉLAGIÐ FRAMSÓKN Í RVK ST. 1914**
  - **GARNASLAGURINN – VERKFALL HJÁ SÍS 1930**



# BARÁTTAN: VERKFÖLL - AÐGERÐIR

- HÁSETAVERKFALLIÐ 1916
- BARÁTTUÁRIÐ 1942
- 6 VIKNA VERKFALLIÐ 1955
- YFIRVINNUBANNIÐ 1977-78
- BSRB-VERKFALLIÐ 1984 / KENNARAVERKFÖLL
- VERKFALL VESTFJARDAFÉLAGANNA 1997
- HVÍTA STRÍÐIÐ – DRENGSMÁLIÐ 1921
- GÚTTÓSLAGURINN 1932
- INNGANGAN Í NATÓ 1949
- BÚSÁHALDABYLTINGIN 2008-9





# LÖG UM STÉTTARFÉLÖG OG VINNUDEILUR OG STOFNANAVÆÐING VERKALÝÐSHREYFINGARINNAR

- LÖGIN SETT 1938
- RÉTTUR STÉTTARFÉLAGA TRYGGÐUR
- SAMNINGSRÉTTUR Í HÖNDUM FÉLAGANNA
- TRÚNAÐARMANNARÁÐ
- VERKFÖLL EFTIR SETTUM REGLUM
- SÁTTASEMJARI
- FÉLAGSDÓMUR
- ASÍ ÓHÁÐ STJÓRN MÁLAFLOKKUM FRÁ 1942
- STJÓRN MÁLAFLOKKAR BERJAST UM ASÍ !
- SAMSTJÓRNIR VINSTRI FLOKKA EÐA  
KALDASTRÍÐSFLOKKA
- VOPNAÐUR FRÍÐUR: STOFNANAVELDI
- ÞRÍHLIÐA SAMNINGAR: ATVINNUREKENDUR,  
VERKALÝÐSHREYFING OG RÍKISVALDIÐ



- **VEGATÁLMAR OG HAFNBANN**
- **REYKJAVÍK SETT Í HERKVÍ**
- **VERKFALLSNEFND EDA BYLTINGARRÁÐ ?**
- **FRELSI BORGARANNA SKERT ?**
- **ÓEIRÐIR OG SLAGSMÁL YFIRVOFANDI ?**

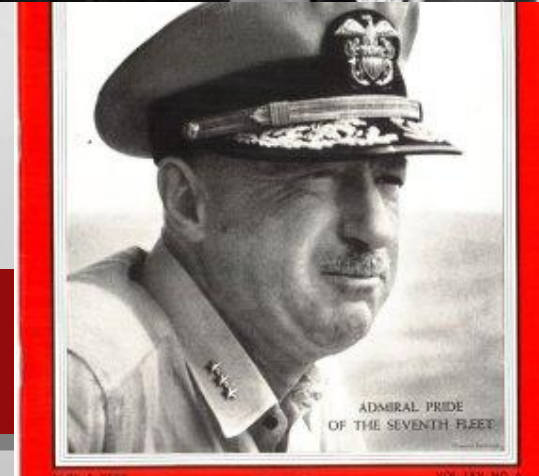
# VERKFALLIÐ 1955







INTERNATIONAL CHESS TOUR  
V. KORCHNOI, OF RUSSIA.  
...ded on January 6 with the joint victory  
...ung Icelandic champion, both of whom  
...ler (Britain) and B. Ivkov (Yugoslavia),  
... by M. Taimanov (Russia) with 6.





# VERKFALLIÐ 1955

- **DAGSBRÚN OG 12 VERKALÝDSFÉLÖG Í REYKJAVÍK OG HAFNARFIRÐI**
  - **FÉLÖG VERKAFÓLKS OG IÐNADARMANNA**
  - **SÍÐAR BÆTTUST VIÐ FÉLÖG Á AKUREYRI + SAMÚÐARADGERDIR**
- **BAKGRUNNUR: LÆKKANDI KAUPMÁTTUR**
  - **VERKFALL Í DESEMBER 1952**
- **STAÐAN: SÓSÍALISTAR OG ALÞÝÐUFLOKKSMENN STANDA SAMAN**
  - **SÓSÍALISTAR Í DAGSBRÚN, HLÍF, IÐJU OG VÍÐAR STJÓRNA FERÐINNI**
  - **SÓSÍALISTAR OG ALÞÝÐUFLOKKSMENN Í STJÓRNARANDSTÖÐU**
- **MARKMIÐ: ENDURHEIMTA KAUPMÁTTINN**
  - **OG VEIJA RÍKISSTJÓRN SJÁLFSTÆÐISFLOKKS OG FRAMSÓKNAR**



<https://timarit.is/page/2770256?iabr=on#page/n0/mode/2up>

# ASÍ: FORYSTA VINSTRI MANNA – GEGN HÆGRI STJÓRN

- **DAGSBRÚN: FORYSTUFÉLAG VERKAFÓLKS**
  - **UNDIR FORYSTU SÓSÍALISTA**
  - **SIGURÐUR GUÐNASON, EÐVARÐ SIGURÐSSON, GUÐMUNDUR J. ...**
- **FORSETI ASÍ: HANNIBAL VALDIMARSSON**
  - **ÚR VINSTRI ARMI ALÞÝÐUFLOKKSINS (FRÁ ÍSAFIRÐI)**
- **PÓLÍTÍSKT MARKMIÐ ?**
  - **VEIKJA RÍKISSTJÓRNINA**
  - **FYLKJA SAMAN VINSTRI FLOKKUNUM**
  - **ALÞINGISKOSNINGAR 1956 ?**





# REYKJAVÍK Í HERKVÍ

REYKJAVÍK VAR GJÖRSAMLEGA EINANGRUÐ Í ÞESSU VERKfalli. FLUGVELLINUM VAR LOKAÐ OG ALLT FLUG ÞAR MEÐ STÖÐVAÐ... VIÐ LOKUÐUM LÍKA ÖLLUM ÞJÓÐVEGUM TIL OG FRÁ BORGinni SVO EKKI VÆRI VERIÐ AÐ BRJÓTA VERKfalliÐ NIÐUR MEÐ SMYGLI UTAN AF LANDSBYGGÐinni ÞAR SEM OLÍUFÉLÖGIN OG KAUPMENN HÖFÐU BIRGT SIG RÆKILEGA UPP ÁÐUR EN VERKfalliÐ SKALL Á. VIÐ LEITUÐUM Í ÖLLUM BÍLUM SEM FÓRU UM OG GERÐUM ÝMISLEGT UPPTÆKT – **GUÐMUNDUR GUÐMUNDSSON FORMAÐUR VERKfallSSTJÓRNAR**



# VERKFALLSSÖGUR



- ÖFLUG VERKFALLSVAKT - SAMSTAÐA
- LÖNDUN Á OLÍU STÖÐVUÐ ÚR RÚSSNESKU SKIPI
- OLÍUSKIP STÖÐVAÐ Í KEFLAVÍK OG HVALFIRÐI
- BENSÍNSTOPP: UNÐANÞÁGUR TIL LÆKNA OG ...
- OFBELDI VERKFALLSMANNA – OFBELDI GEGN ÞEIM...
- LEIGUBÍLSTJÓRAR OG HEIMDALLARLÝÐUR
- KAUPMENN OG HEILDSALAR REYNA SMYGL
- BENSÍN, KAFFI OG KJÖTSKROKKAR
- ÚTIFUNDUR Í LÆKJARGÖTU – BARÁTTUANDI
- SÖFNUN Í VERKFALLSSJÓÐ



# SEX VIKUR Í VERKfalli

- **ATVINNUREKENDUR OG RÍKISSTJÓRN**
  - **STANDA FAST SAMAN**
  - **VERJA STÖÐUGLEIKA OG ÞJÓÐARHAG**
  - **RÁÐA STÆRSTU DAGBLÖÐUNUM**
- **RÍKISSTJÓRNIN SKIPAR SÁTTANEFND ALLRA FLOKKA MEÐ SÁTTASEMJARA**
- **LAUSNIN: ATVINNULEYSISBÆTUR**
- **ÓÁNÆGJA MEÐ NIDURSTÖÐUNA – EN SAMNINGARNIR SAMÞYKKTIR**



Dagsbrúnarmenn á félagsfundi – Eðvarð Sigurðsson í ræðustól



# KVENNARÁÐSTEFNA AÐÍ HALDIN 1955



Með samningunum 1955 náðist það markmið að sömu laun yrðu greidd fyrir sams konar vinnu alls staðar á landinu.

+ Þetta átti aðeins við um laun verkakarla.

+ Verkakonur urðu að bíða til 1961-1965.



***KYNSLÓÐIN SEM FÉKK AÐ NJÓTA MENNTUNAR***

**MILLISTÉTTIN TEKUR VÖLDIN  
SÉRFRÆÐINGAR  
OPINBERIR STARFSMENN**

**BSRB VERKFÖLL 1977 OG 1984 / KENNARAVERKFÖLL 1995... / BHM /  
FLUGUMFERÐARSTJÓRAR/ HJÚKRUNARFRÆÐINGAR**

# ÞJÓÐARSÁTTARSAMNINGARNIR 1989

## MARKMIÐ:

**VERKAMANNASAMBANDIÐ: HÆKKA LÆGSTU LAUNIN**

**RÍKISSTJÓRNIN: NÁ TÖKUM Á VERÐBÓLGUNNI**

**ATVINNUREKENDUR: TRYGGJA FRÍÐ Á VINNUMARKAÐI**

## BAKGRUNNUR:

**KVÓTAKERFIÐ Í SJÁVARÚTVEGI FESTIR SIG Í SESSI**

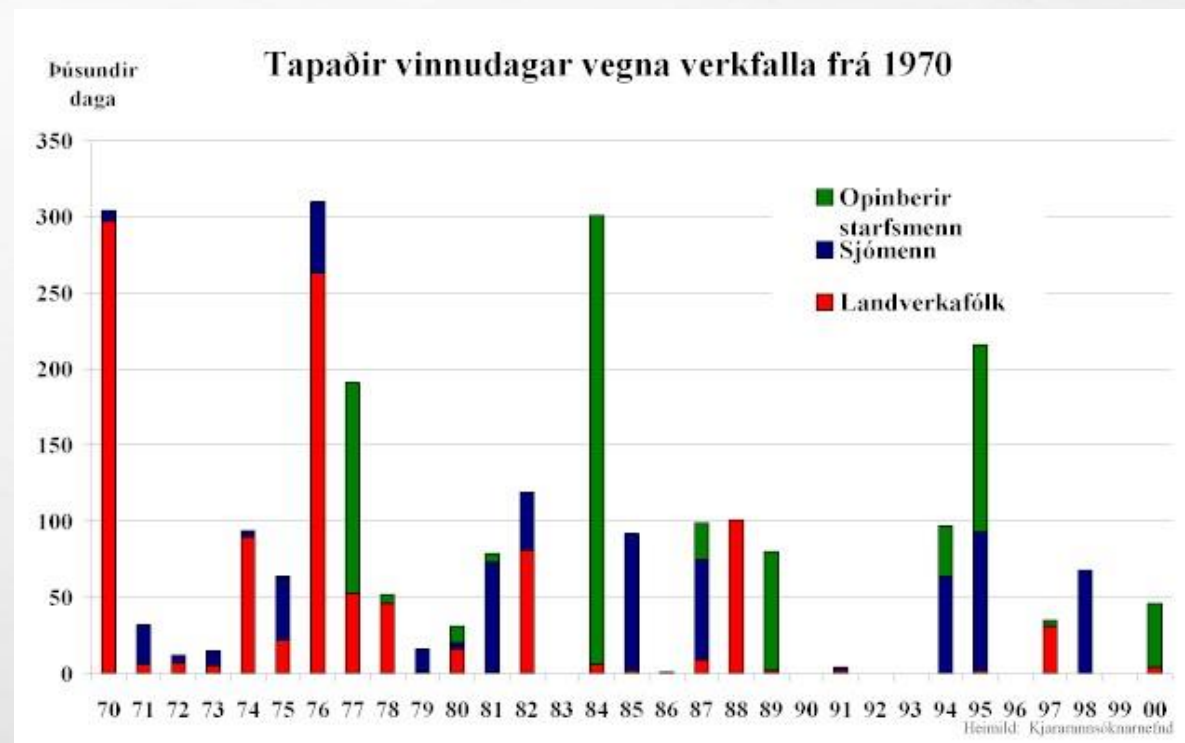
**AFLEIÐING: SJÁVARBYGGÐIRNAR Í VÖRN**

**STJÓRNMÁL: MIÐJU-VINSTRI-STJÓRN 1988-1991**

## AFLEIÐING:

**VERKALÝÐSHREYFINGIN LEGGUR Á SIG BÖND – OPINBERIR STARFSMENN BUNDNIR**

**ATVINNUREKNDUR OG FJÁRMÁLAÖFL VINNA HEIMAVINNUNA: FRJÁLSHYGGJAN NEMUR LAND**





# VERKFALL Á VESTFJÖRÐUM 1997



Síðasta stóra verkfallið: Afmælisblað Verkalýðsfélags Vestfirðinga  
[https://www.verkvest.is/ymis\\_skjol/skra/623/](https://www.verkvest.is/ymis_skjol/skra/623/)



## **VERKFAÐI Á VESTFJÖRÐUM 1997**

### **ALÞÝÐUSAMBAND VESTFJARÐA (ASV)**

- **SAMEIGINLEGIR SAMNINGAR Á VESTFJÖRÐUM FRÁ 1950**
- **BÓNUSKERFI Í FRYSTIHÚSUM – HÓPBÓNUS TEKUR VIÐ**
- **FISKVINNSLAN ÚT Á SJÓ Í FRYSTITOGARA – KVÓTAKERFIÐ  
HERÐIR AÐ**
- **VARNARBARÁTTA !**
- **VIRKUR HÓPUR FÉLAGA Í BALDRI Á ÍSAFIRÐI OG SAMHENT  
FORYSTA ASV**
- **VÍÐTÆK KRÖFUGERÐ – EN... SAMNINGAR Í REYKJAVÍK !!!**
- **VESTFIRÐINGAR VILJA SÉRSAMNINGA: SAMNINGUM VMSÍ  
HAFNAÐ**
- **VERKFAÐI BOÐAÐ - ERU VESTFIRÐINGAR EITTHVAÐ VERRI ???**



# VERK FALL VESTFJARÐAFÉLAGANNA 1997

- VERK FALLSVERÐIR FRÁ ALÞÝÐUSAMBANDI VESTFJARÐA LEGGJA BÍLUM SÍNUM Á HAFNARKANTINN Á ÍSAFIRÐI Í KJARADEILU SAMBANDSINS 1997.
- KOMA Í VEG FYRIR AFGREIÐSLU Á SKIPI EIMSKIPAFÉLAGSINS
- UMBOÐSMAÐUR EIMSKIPA TALDI SIG GETA GENGIÐ Í STÖRF VERKAMANNA.



# SIÖ VIKNA VERKFAII Á VESTFJÖRÐUM



- **KRAFAN: 100 ÞÚSUND KRÓNA LÁGMARKSLAUN**
- **DAGBRÚN Í VERKFAII FRÁ 10., 17. OG ALLSHERJARVERKFAII FRÁ 25. MARS**
- **SAMIÐ 24. MARS – SAMNINGAR NAUMLEGA SAMÞYKKTIR**
- **ASV: HAFNA SAMNINGUM VMSÍ – PÉTUR SIGURDSSON: „ÞEIR VÖLDU ÞESSA LÚSARLEIÐ.“**
- **VERKFAII FRÁ 2. APRÍL SAMÞYKKT 117:19. ÁTTA FÉLÖG: ÍSAFJÖRÐUR, SÚÐAVÍK, HÓLMAVÍK, SUDUREYRI, FLATEYRI, (ÞINGEYRI), BÍLDUDALUR, PATREKSFJÖRÐUR, DRANGSNES. (EKKI BOLUNGARVÍK OG TÁLKNAFJ.)**
- **21. APRÍL: ALLSHERJARVERKFAII: 800 FÉLAGSMENN Í VERKFAII: FISKVINNSLA, FLUTNINGAR, ÞJÓNUSTA**
- **VERKFAII SBROT STÖÐVUÐ Á ÍSAFIRÐI, Í HAFNARFIRÐI, Á GRUNÐARFIRÐI OG SAUÐÁRKRÓKI: „FLJÚGANDI VERKFAII SVAKT“**
- **LANDAÐ ÚR TOGURUM Á HVAMMSANGA OG SKAGASTRÖND...**
- **SAMÚÐARVERKFAII DAGSBRÚNAR OG HLÍFAR VIÐ HÖFNINA**
- **SAMSTADA OG FRAMLÖG Í VERKFAIISSJÓÐ ÚR ÝMSUM ÁTTUM**



# SJÖ VIKNA VERKFAÐI Á VESTFJÖRÐUM

- **SÁTTATILLA LÖGD FRAM 29. MAÍ (EFTIR 5 VIKUR)**
- **TILLAGA FELLD 280:185**
- **NÝ SÁTTATILLAGA 5. JÚNÍ: EINGREIÐSLA OG MEIRI HÆKKUN**
- **SÁTTATILLAGA SAMÞYKKT – VERKFAÐI AFLÝST EFTIR SJÖ VIKUR**
- **„MENN HAFA SÝNT OG SANNÐ AÐ HÉR ER SAMTAKAMÁTTUR HJÁ FÓLKI, SEM GETUR GERT HVAD SEM ER.“ PÉTUR SIGURÐSSON.**



- **VERK VEST: SAMEINING 14 FÉLAGA FRÁ 2002-2005**
- **FRÁ ÍSAFIRÐI TIL HÓLMAVÍKUR, REYKHÓLA OG PATREKSFJARÐAR (ALLIR NEMA BOLUNGARVÍK)**
- **VERKAFÓLK, VERSLUNARMENN, SJÓMENN, IDNAÐARMENN, OPINBERIR STARFSMENN**

„Hér á Ísafirði er öflugt og opið verkalyðsfélag. Þar ræður fólkið en ekki einhverjir steinrunnir karlar sem sitja á lokuðum skrifstofum og hlusta ekki á vilja fólksins.“ Aðalheiður Steinsdóttir í Baldri